

Šta mi donosi NATO?

Sjevernoatlanski savez predstavlja najznačajniju vojno-političku organizaciju današnjice. Iako je osnovan davne 1949. godine, kao odgovor na moguće prijetnje Sovjetskog Saveza slobodi, nezavisnosti i bezbjednosti Zapadnog svijeta, NATO je i u posthladnoratovskom periodu pronašao svoje mjesto i svrhu postojanja. U skladu sa izmijenjenim političkim i strateškim okolnostima, uspostavio je nove partnerske odnose pruživši ruku nekadašnjim neprijateljima. To je rezultiralo posthladnoratovskim širenjem Saveza na Srednju i Istočnu Evropu, tj. ulaskom bivših komunističkih država u njegove redove, kao i širenjem djelokruga na one oblasti koje ranije nijesu bile u njegovom fokusu.

Ovakav slijed događaja nameće pitanje kako je NATO, uprkos početnim analitičkim predviđanjima o neminovnoj dezintegraciji, privukao nove članice u svoje okrilje, i zašto je i dalje veliki broj zemalja koje teže punopravnom članstvu. Zašto je i naša država jedna od onih koje pretenduju na članstvo u NATO? Odgovor je sasvim jednostavan. Obaveze i nedostaci koji proizilaze iz članstva zanemarljivi su u odnosu na benefite. Pristupanje NATO sa jedne strane podrazumijeva ispunjavanje određenih finansijskih zahtjeva i učestvovanje u mirovnim, humanitarnim i akcijama spasavanja; sa druge strane učlanjenje doprinosi političkom, ekonomskom, ekološkom i bezbjednosnom napretku članice.

Temeljna svrha postojanja NATO saveza je kolektivna odbrana država članica, što znači da pristupanjem NATO, svaka zemlja, pa tako i Crna Gora, dobija najbolju garanciju za sopstvenu bezbjednost. Samostalno djelovanje ili proklamovanje vojne neutralnosti, u svijetu u kojem sveprisutnost globalnih problema, prijetnji i izazova zahtijeva brzu, odlučnu i zajedničku akciju, nijesu djelotvorna niti dugoročno održiva rješenja. Pogotovo ne u našem slučaju – isuviše smo mali i nedovoljno bogati. Nemamo dovoljno

ekonomskih i vojnih resursa da bismo dozvolili sebi takav luksuz. Osim toga, ulaskom u NATO dobijamo i najbolju garanciju za regionalnu bezbjednost. Zajedničkom saradnjom u procesu evroatlanskih integracija nadvladavamo kompleksnost odnosa unutar i između bivših jugoslovenskih republika, predupređujemo opasnost od eventualnih novih sukoba, stavljamo akcenat na razmjenu iskustava i podstičemo jačanje međusobnog povjerenja. Ukratko – kreiramo bolji, stabilniji i prosperitetniji Balkan.

Pored bezbjednosnih, članstvo u NATO donosi i značajne ekonomske koristi. Ulaskom u NATO zemlja se percipira kao stabilna i pouzdana za ulaganje i poslovanje. Primjeri država koje su u posthladnoratovskom periodu postale dio Sjevernoatlanskog saveza (poput Češke, Poljske, Mađarske ili Rumunije) pokazuju da su u vrlo kratkom vremenskom periodu postigle značajan ekonomski napredak, prvenstveno zahvaljujući rastu stranih investicija. I Crna Gora bi se, poput njih, našla u poziciji da kao sigurna destinacija privuče veći broj investitora i ostvari veći priliv stranog kapitala, što na kraju obezbjeđuje ekonomsku stabilnost i rast, bolji životni standard, ali i bolji rejting kod međunarodnih finansijskih institucija.

Ulazak u NATO predstavlja najbolji i najpouzdaniji pokazatelj ne samo dostignutog ekonomskog, već i demokratskog razvoja jedne zemlje. To znači da članica NATO može biti samo zemlja koja dijeli, promoviše i brani iste vrijednosti koje NATO zastupa, vrijednosti na kojima je, uostalom, i utemeljen današnji svjetski poredak: demokratiju, vladavinu prava, poštovanje ljudskih i manjinskih prava i sloboda. Prijem nekadašnjih komunističkih društava u NATO predstavlja potvrdu uspješno sprovedenih demokratskih reformi i korak bliže ka članstvu u Evropskoj uniji. Evropske i evroatlanske integracije su komplementarni procesi. Praksa je pokazala da proces integracije u NATO ne uslovljava i ne stopira prijem u EU. Naprotiv. Članstvo u NATO pomaže zemljama mlade demokratije da učvrste svoje demokratski put i razvoj, što je osnovni kriterijum koji se mora ispuniti na putu evropskih integracija. Takođe, članstvo u najmoćnijoj vojno-političkoj organizaciji pomaže zemljama da unaprijede svoju poziciju na međunarodnoj sceni. Prijemom u NATO, Crna Gora bi dobila aktivniju ulogu i uticajni položaj u međunarodnim odnosima. Potpuno ravnopravno sa ostalim članicama, uticala

bi na kreiranje najvažnijih globalnih političkih odluka. Dobila bi mogućnost kvalitetnije i sadržajnije političke komunikacije sa susjednim zemljama i evropskim i svjetskim silama. Dakle, umjesto nekoga „o kome odlučuju“, postala bi „jedna od onih koje odlučuju.“

Iz svega navedenog sasvim je jasno šta članstvo u NATO donosi Crnoj Gori i meni kao njenom građaninu. Donosi mi osjećaj sigurnosti i bezbjednosti – saznanje da se neće ponoviti devedesete, da mogu bezbrižno da uživam u putovanjima po regionu, po Evropi, po cijelom svijetu. Donosi mi bolji standard i ljepše uslove življenja. Donosi mi slobodnije i otvorenije društvo, spremno na nove ideje i uvažavanje različitosti. Izaziva osjećaj ponosa što sam građanin zemlje koja odlučuje samostalno o svojoj budućnosti, zemlje koja na ravnopravnim osnovama sa mnogo većima i jačima od sebe promoviše i štiti mir u svijetu. Garantuje mi stabilnu, moderno uređenu državu uključenu u globalna dešavanja, što je vrlo značajno za mlađe generacije koje sanjaju o boljoj i mirnijoj budućnosti. Naravno, protivnici ulaska u NATO reći će da mlađim generacijama u tom slučaju predstoji učešće u NATO mirovnim misijama i borba u „tuđim ratovima“. Ne slažem se sa njihovim stavom. Takve tvrdnje nijesu i ne mogu biti tačne. Mi nećemo voditi „tuđe“, okupatorske ili agresorske ratove. Naš cilj i cilj NATO saveza je istovjetan: želimo stabilan i bezbjedan međunarodni poredak.

Bez obzira na emotivan stav dijela naših građana koji je prije svega podstaknut NATO bombardovanjem 1999. godine, moramo racionalno rezonovati pitanje evroatlanskih integracija. Sve i da ne uđemo u NATO, već sada aktivno učestvujemo u različitim misijama Ujedinjenih nacija, a pristupanje Evropskoj uniji povlači istu obavezu. Takvih misija će biti sve dok se ne stabilizuju postojeća, i ne spriječi izbijanje novih kriznih žarišta. Članstvo u NATO ne podrazumijeva obavezu učešća u svim njegovim aktivnostima, a i u slučaju učešća Crne Gore u međunarodnim operacijama pod vođstvom NATO, u misije će se slati profesionalni, dobro obučeni vojnici. Crnogorski građani moraju prihvatiti činjenicu da članstvo u NATO i učešće u njegovim aktivnostima počiva na principu dobrovoljnosti i razumjeti da NATO nijednu zemlju ne može natjerati da uradi nešto što ne želi. Moraju shvatiti da NATO savez (bez obzira na sva subjektivna i objektivna ograničenja) još uvijek predstavlja „krug odabranih“, temelj svjetske

bezbjednosti i izvor stabilnosti. NATO će to i ostati u godinama koje predstoje. Zato i ostaje atraktivan za države aspirante, među kojima je i Crna Gora. Da li će Crna Gora uspjeti da od države aspiranta postane država članica, zavisi isključivo od nas – od naše posvećenosti kreiranju boljeg, razvijenijeg, sigurnijeg i stabilnijeg društva; od naše spremnosti da priznamo da jedino uz NATO to možemo postići.